

සැබෙවින් බුදු ගුණ කියූ අමාතාවහ

ග්‍රන්ථ නාමය හා කතුවරයා

ග්‍රන්ථය උදෙසා කතුවරයා තබන නාමය ග්‍රන්ථාවසානයේ දක්වා ඇත. ග්‍රන්ථයේ වස්තු විෂය පාදක කර ගනිමින් එක් නාමයකුත් , එයින් ධ්වනිත අභිප්‍රේෂාර්ථය පදනම් කරගෙන එක් නාමයකුත් දක්වා ඇත.

"ගුරුඵගෝමීන් විසින් කරන ලද අමාතාවහ නම් පුරිසදම්ම සාරථී පද වණ්නා නිමි"¹

මෙහි කතුවරයා ගුරුඵගෝමීන් යනුවෙන් සඳහන්ය. පොළොන්නරු යුගයෙහි විසූ මේ පඬිවරයා විදේශිකයෙකු බව ඇතමෙකුගේ අදහසයි. නමුත් ඇතමෙක් ඒ මතය තරයේම ප්‍රතික්ෂේප කරති.

"ගුරුඵගෝමීහු කලිඟු රටින් මෙහි පැමිණ හෙළ බස ඉගෙන ගෙන පොත පත ලියූ පඬිවරයාණ කෙනෙකැයි ද පුරාතනයන් අමාවතුර බස "කාලිඛිගහෙඳුව" යැයි හෙළා දුටු බව කියන කට කතාවෙක් ඇතැයි ද ඇතැම්හු කියති. ඒ මතය එතරම් සකාරණයක් සේ නො පෙනෙයි. සිංහල ජාතියේ ආදිම පුරුෂයා ලෙස ලිඛිත ඉතිහාසය කියන විජය රජුද කාලිඛිග වංශයෙකි. එහෙත් උහු සිංහලයෙකු මිස කාලිඛිගයෙකු ලෙස නො සලකත් මැයි. එය එසේ වෙතොත් ගුරුඵගෝමීන් හෙළ දැයින් වෙන් කොට හෙළා දක්නට තරම් සැහැසි වීම නොතරම්ය."²

වස්තු විෂය

කතුවරයා කියන පරිදි වස්තු විෂය වූයේ බුද්ධ චරිතයයි. බුද්ධ චරිතයේ සුවිශේෂී එක් ගුණයක් පදනම් කරගෙන ඇත. අඟුල් මල් දමන කථාවේදී කතුවරයා ඒ බව මෙසේ කියයි. " මේ කමියන්ගේ විපාක ඒ කමියන්ගේ විපාක ධම්ප්‍රදීපිකා නම් මහා බෝධිවංශ පරිකථායෙන් දන්නේ යැ හේ බුද්ධ ධම්මය. මේ බුද්ධ චරිතයැ."³ ගුරුඵගෝමීන් නිවැරදි පිළිවෙළ ආකෘතියකට තම ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කළේය. ග්‍රන්ථය ආරම්භ කරමින් කතුවරයා ප්‍රතිඥා පාඨයක් ඉදිරිපත් කරයි. එහිදී කතුවරයා වස්තු විෂයත් , පාඨක පිරිසත් , රචනා රීතියත් පැහැදිලිව කියයි. ප්‍රතිඥා පාඨයෙහි ග්‍රන්ථයේ ආකෘතික සැලැස්මක්ද ඉදිරිපත් කර ඇත.

"ඉතිපිසො භගවා අරහං බුද්ධො, භගවා යනු විස්තර කරත් , බුදුගුණ අනන්ත වන බැවින් තව ගුණ හැම කියත් නොපිළිවනින් එහි "පුරිසදම්ම සාරථී" යන පදය ගෙන අප බුදුන් පෙරුම් පුරා බුදුව දෙවරම් වෙහෙර පිළිගෙණැ එහි වෙසෙමින් තුන් ලෙවිහි සැරිසැරැ විෂම පුරුෂයන් දමා අමා මහ නිවන් පැමිණ වූ සේ නොවියන් හුදී ජනන් සඳහා සිය බසින් මා විසින් සැබෙවින් දක්වනු ලැබේ."⁴

තව අරභාදී බුදුගුණ අතුරෙන් පුරිසදම්ම සාරථී ගුණය වස්තු විෂය වී ඇත. "පෙරුම් පුරා, බුදුවැ, දෙවරම් වෙහෙර පිළිගෙන , යන පද පිළිවෙළින් යොදා ඇති සැටියෙන් ග්‍රන්ථ ආකෘතිය වටහා

ගැනීමට පුළුවන. දුර්දාන්ත දමන, ස්වසන්තාන දමන, පරසන්තාන දමන යැයි දැක්වෙන මුල් පරිච්ඡේදනය ඒ ආකෘතික පිළිවෙළෙහි ආරම්භයයි. පාඨක පිරිස වූයේ නොවියත් හුදී ජනයන්ය. මෙහි නොවියත් යනු පාලි සංස්කෘත භාෂාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් නැති පිරිස්ය. සිංහල භාෂාවෙහි හසල දැනුමක් තිබෙන අයය. ග්‍රන්ථ රචනා රීතියත්, යොදා ගත් බස් වහරත් ඒ සඳහා නිදසුන්ය. රචනා රීතිය සැබෙවිය. විද්‍යාවක්‍රමවර්තීන් මෙන් පුන පුනා බුදු ගුණ කීවේ නොවේ. කිව යුක්ත වචන දෙක තුනකින් ප්‍රකාශ කිරීම අමාවතුර කතුවරයාගේ රචනා රීතියයි. යොදා ගත් භාෂාව සිය බසයි. එනම් සිංහල භාෂාවයි.

ග්‍රන්ථ රීතිය

පාලි රීතිය සම්පව ආශ්‍රය කරගෙන ඇත. මූලාශ්‍ර පාඨයන්හි පදානුපදික පරිවර්තනයක්ද නොවේ. අමාවතුරෙහි සැබෙවී රීතිය යොදා ගන්නා බව කතුවරයා ග්‍රන්ථ ප්‍රතිඥා පාඨයෙන්ම කීවේ වන. මහායන ධර්ම ග්‍රන්ථයන්ගෙන් කරුණු ආශ්‍රය කර ගත්ත ද සංස්කෘත රීතිය ප්‍රිය නොකළේය. පාලි රීතිය අනුව යමින් රමණීය සිංහල රීතියක් සිංහල සාහිත්‍ය කෙරෙහි හඳුන්වා දුන් පළමු ලේඛකයා වශයෙන්ද අමාවතුර කතුවරයා හැඳින්වීමට පුළුවන. ඔහුගේ රචනා රීතියේ ලක්ෂණ පිළිබඳ පශ්චාත් කාලීන විචාරකයෝ විවිධාර්ථකථන සැපයූහ.

"ආදීම සිංහල ගද්‍ය කාව්‍ය ලෙස සැලකිය යුතු අමාවතුරෙහි දක්නට ලැබෙන්නේ දේශීය මාර්ගයට හුරුවන රීතියකි. ගුරුච්ඡෝම්‍හුගේ අමාවතුර භාෂාවද ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකු අතින් සකස් වුණු ශිලා ලිපි භාෂාවමය. සංස්කෘත සාහිත්‍යයෙහිද හසල දැනුම ඇති ගුරුච්ඡෝම්‍හු සංස්කෘත ගද්‍ය රීතියට වඩා පාලි රීතිය ගුරු කොට සැලකුවෙකි..... පාලි රීතිය ගුරු කොටගත් ගුරුච්ඡෝම්‍හු අතින් හැඩ ගැහුණු දේශීය මාර්ගයක් ලෙස සැලකිය යුතු අමාවතුර රීතිය නවීන කවර බසක වුවද උසස් සරල රීතියට දෙවන නොවන්නකි."⁵

අමාවතුර කතුවරයාගේ රචනා රීතියෙහි විශේෂිත ලක්ෂණ කීපයකි. පාලි භාෂාව අනුව යමින් දේශීය රචනා සම්ප්‍රදායක් ඇති කිරීම එහි මුඛ්‍යතම ලක්ෂණයයි.

"අමාවතුර සිංහල සාහිත්‍ය ප්‍රේමීන්ගේ සැලකිල්ලට භාජනය වූයේ එය බුදුන් වහන්සේගේ ගුණ කියැවෙන අමා දහරක් වන නිසාම නොවේ. බුදුන්ගේ ගුණ මහිමය විසිතුරුවට දැක්වෙන අන්‍ය සිංහල ග්‍රන්ථ රාශියක් ඇති බැවිනි. එහෙත් මෙහි බුදු ගුණ කියවෙන්නේ අන්‍ය ග්‍රන්ථවල දැක්වෙනවාට වඩා වෙනස් ලෙසකිනි. ඒ බුදු ගුණ කියන සැටියෙන්ම අමාවතුර කතුවරයාගේ අසඳූ රචනා ශක්තිය වටහා ගත හැකි වේ.... කරුණු තුනක් සලකාගෙන අමාවතුර විශිෂ්ටතර සාහිත්‍ය නිබන්ධයකට හිමිකම් කියයි. ඒ වනාහි

- i. ගත් කතුවරයාගේ අපූර්ව වර්ණනා ශක්තිය
- ii. ග්‍රන්ථයේ එක් ප්‍රදේශයකට හෝ එක් කථා වස්තුවකට හෝ එසේ නැත්නම් කථා කිහිපයකට සීමා නොවූ ග්‍රන්ථය පුරා විහිදී පවත්නා ඖදාර්ය ගුණය
- iii. ඉතා මෑත අවදියක් වනතුරු සිංහල ලේඛකයන් නොපැවිඳු භාෂා නෛපුණ්‍යතාව.⁶

"අමාවතුරෙහි බස සරලය, වාක්‍ය කෙටිය, අරුත් වටහා ලීම පහසුය. කියවන්නා වෙහෙසට පත් නොකරයි. අනවශ්‍ය වර්ණනාවන්ගෙන් තොරයි"

ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණය

නොවියන් හුදී ජනන්ගේ පහන් සංවේගය පිණිස ලියූ අමාවතුරෙහි පරිච්ඡේද දහ අටකි. ප්‍රතිඥා පාඨයෙහි කතුවරයා දැක්වූ පරිදි එහි මුල් පරිච්ඡේදය මුළු අමාවතුරටම ප්‍රස්තාවනාවක් වැනිය. බ්‍රහ්ම දමන නම් අටළොස් වන පරිච්ඡේදය අවසන් කොට කතුවරයා ඒ ඒ පරිච්ඡේදයෙන් දමවාපු සත්ව නාම ලේඛනයෙන් ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණය දක්වා එයින් අනතුරුව නැවතත් තමා ඒ පරිච්ඡේද නම් කළ ආකාරයෙන් ග්‍රන්ථය හමාර කරයි. එහි පැහැදිලි ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණය සඳහන්ය.

"බුදු ගුණ අනන්ත වන බැවින් නව ගුණ හැම කියත් නොපිළිවනින් එහි 'පුරිස දම්ම සාරථී' යන පදය ගෙන විස්තර කෙරෙමින් දුර්දාන්ත දමනය, ස්වසන්නාන දමනය, පරසන්නාන දමනය, ගෘහපති දමනය, බ්‍රාහ්මන දමනය, රාජ දමනය, වොර දමනය, පරිබ්‍රාජක දමනය, මාණවක දමනය, දිගම්බර දමනය, ජටිල දමනය, තාපස දමනය, හික්ෂු දමනය, නාග දමනය, යක්ෂ දමනය, අසුර දමනය, බ්‍රහ්ම දමනය, දේව දමනය යන අටළොස් පරිච්ඡේදයකින් පිරිසුන් මේ ගත් කරණ මා විසින් යම් පින්කමෙක්..."⁸

බුදුගුණ සංවර්ණනාව

"පුරිසදම්මසාරථී" පද වර්ණනාව තේමා කරගත් ගුරුඵගෝමීන් අමාවතුරෙහි බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණයන් සෘජුව වර්ණනාවට ලක් කළ තැන් ඇත්තේ ඉතාමත් සීමිත ප්‍රමාණයකි. බුදුන් වහන්සේගේ වර්ත කතාවෙහි උපලක්ෂිත අදාන්තයන් දමනය කළ තැන් එළි දැක්වීමේදී ගුරුඵගෝමීන් ප්‍රස්තුතයට අදාළ විවිධ සිදුවීම් එක් රැස් කොට ඇත. යම් සත්වයෙකු දමනය කළ අයුරු දක්වා ආදී ශබ්දයෙන් එවැනිම සත්වයන් දමවාපු අයුරු නාමිකව දැක්වීමෙන් කතුවරයා බුදුන් වහන්සේගේ ගුණ ගායනා කිරීමට තිබූ මග අහුරාගෙන ඇති බවක් දක්නට ලැබේ. අදාන්තයන් දමනය කිරීම වනාහි හුදෙක් බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණයන්ගේම ලක්ෂණයකි.

බුදුන් වහන්සේ ඒ විෂම සත්වයන් දමනය කරන්නට කවර මගක් යොදා ගත්ත ද ඒ සඳහා මූලික උපනිශ්‍රය නම් උන්වහන්සේ සතුව පැවැති ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්මයෝම වෙන්. අනුන් කෙරෙහි උපන් අපරිමිත මෙමත්‍රියෙන් අපරිමිත කරුණාවෙන් උන්වහන්සේ ඒ සත්වයින් කරා වැඩම කළේ ඔවුන්ට වැඩ සාදා දෙනු පිණිසය. රජ මැදුරෙන් මහ වනයටත්, මහ වනයෙන් යක්ෂ භවනටත්, එයින් දෙවිලොවටත්, දෙවිලොවින් බඹලොවටත්, බඹලොවින් නා ලොවටත්, වැඩම කොට විෂම පුරුෂයන්, විෂම සත්වයන් දමනය කොට සමාජයටත් ඔවුන්ටත් දෙලෝ වැඩ සාදා දීම පිණිස බුදුන් වහන්සේ තරම් ක්‍රියාත්මන වූ සත්වයෙකු සක්වලම නැති තරම්ය. අවස්ථාව ලත් සැනින් ඔවුන්ගේ වාසස්ථානයට වැඩම කොට ඔවුන් සුවර්තයෙහි පිහිට වූ සේක. බුදුන් වහන්සේගේ එක්ම ගුණයකින්, එක්ම වදනකින් ලොවට වැඩ සැලසෙන්නේ නම් උන්වහන්සේ ඒ සඳහා ක්‍රියාත්මක වූ සේක. එවැනි

අවස්ථා ලියූ තොරතුරු රාශියක් අමාවතුරෙහි දක්නට ඇතත් බුදුන් වහන්සේගේ අභ්‍යන්තර ගුණයන් පිළිබඳව දීර්ඝ විස්තර ඇතුළත්ව නැත. එවැනි ගුණයන් වර්ණනා කරන්නට කතුවරයාට ඉඩහසර ලැබුණද කතුවරයා තම සැබෙවි රීතියෙන් පරිපෝෂිත අමාවතුරෙහි බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණ ගැයෙන්නේ කෙසේදැයි විමසීම අපගේ මිලඟ අභිප්‍රායයි.

පරසන්නාත දමන කථාවේදි කථාව ආරම්භ කරන්නේ දාන නම් ගුණ ධර්මය බුදුන් වහන්සේගේ මුවඟට නංවන ආකාරයෙනි. බුද්ධත්වයට පත්වීමෙන් පසුව උන්වහන්සේ එමග ගමන් කිරීමේදී පූර්ණය කරන්නට සිදු වූ ඒ දාන පාරමිතාවේ විවිධ අවස්ථාවන් සිහියට නැගෙන අයුරින් එම වර්ණනාව ඉදිරිපත් කොට ඇත.

"මෙසේ බුදුව උදන් අනා හිඳූ මම් සිවුරාසැකි කප් සුවහසක් මෙ පළඟ සඳහා දිවිම්. ඒ තාක්කල් මේ පළඟ සඳහා හිස් කඩා දිත්මි. හද මස් උපුටා දිත්මි. රන්ලිය සෙයින් වොරජනා දරුවනුදු නව යොවුනෙන් දිලිසෙන අඟනනදු අන්නට දස් කොට දිත්මි. මෙහිමැ හිඳූ මාර විජය කෙළෙම්. මා මෙහි හුන්නහුගේ මනදොළපිරිණ" ⁹

බුදුන් වහන්සේ ඒ උතුම් බුද්ධත්වය ප්‍රථමය කළේ මෙවැනි දුෂ්කර දානාදි පාරමිතාවන් පූර්ණය කිරීමෙනි. සාරාසංඛෙය්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් පුරාවට ආත්ම භාවයන්හි දී උන්වහන්සේ බුදු බව පතා ඇස්, ඉස්, මස්, ලේ, පමණකදු නොව තම අදරැති දරුවන් ද සෙනෙහැති අඹුවන්ද අනේක වාරයක් දන් දුන් සේක. බුදු බව පැතීමෙහි පළමු පාරමිතාව ලෙස පිරු දාන පාරමිතාව මෙහි දී කතුවරයා සිහි කරන්නට ඇත්තේ දන් දීම පළමු කුසල කර්මය නිසා විය හැකිය. බුදුන් වහන්සේ බෝසත් කල්හිද එවැනි ගුණයන්ගෙන් පරිපෝෂිත වූයේ බුද්ධත්වය පවා ලැබූ සේක. බුද්ධත්වයට පත් උන්වහන්සේ ඒ දානය තව දුරටත් ප්‍රගුණ කරමින් ඒ ආධ්‍යාත්මික ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ සේක.

බුද්ධත්වයට පත් ව තම පළමු ධර්ම දේශනය පවත්වන්නට බරණැස ඉසිපතනාරාමයට වඩින බුදුන් වහන්සේ නොපිළිගන්නට පස්වග තවුසෝ කටිකා කරගනු ලැබුහ. බුදුන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ අදහස් දැන ඔවුන්ට මෙන් වැඩු අයුරුන් ගුරුඵගෝමීන් පරසන්නාත දමන කථාවේ දී අවධාරණය කරන්නේ මෙසේය.

"බුදුහු ඔවුන් අදහස් දැන හැම සතුන් කෙරෙහි පැතිර සිටි මෙන් සිත් හකුළවා ඔවුන් කෙරෙහි පැවැත්වූහ. එවුහු බුදුන් වඩුන් වඩුන් තමන්ගේ කටිකායෙහි නොසිටියැහි හුනස්නෙන් නැඟී ගොස් වැඳූ පා සිවුරු ගෙන වඩා හිඳුවා පාදොවා"¹⁰

බුදුන් වහන්සේගේ මෙමත්‍රිය වනාහි හැම සතෙකු උදෙසාම ඒකාකාරීව පවතී. තමන්ගේ ආගමනය ප්‍රතික්ෂේප කරන බව දැන දැනත් බුදුන් වහන්සේ ඔවුන් වෙත වැඩිම කළේ ඔවුන් වෙනුවෙන් උපත් මෙමත්‍රියෙනි. එහිදී කොණ්ඩඤ්ඤ තවුසාගේ සවුමරුන් බිඳ හෙළීමේ වසනා ගුණය ද බුදුන් වහන්සේ සිහිපත් කරන්නට ඇත. එමතු ද නොව තමන් බුදුවන්නට වෙර දරන යුගයේ හෙවත් දුෂ්කර ක්‍රියා

කරන සමයෙහි තමනට උපකාර කළ ඒ තවුසන්ට පළමුව පිහිට විය යුතු යැයි, තීරණය කළේ එබැවිනි. එමගින්ද බුදුන් වහන්සේගේ කෘතෝපකාරී ගුණය ප්‍රකට කෙරෙයි.

අජාසත්ත රජතුමා දෙවිදකුන්ගේ නියමය පරිදි ආනන්තරිය පාප කර්මයට බට අයෙකි. බුදුන් වහන්සේටද නොයෙක් ගැහැට පැමිණ වූයේ විය. රජ බවට පැමිණ පියා මැරූ ශෝකය නිවා ගත නොහී විවිධ ශාස්තෘවරුන් සොයා සොයා ගොස් විවිධාකාරයෙන් ඔවුන්ගේ දර්ශනයන් පිළිගත්තද ඔහුගේ සිතට කිසි සොම්නසක් නොවීය. රාජ සභාවේදී නොයෙක් ශාස්තෘවරුන්ගේ ගුණ අසා නොපැහැදි බුදුන් වහන්සේ වෙත ගිය ගමන ගුරුඵගෝමීන් රාජ දමන කථාවෙන් නිරූපණය කරයි. එහිදී ජීවකගේ මුවගට බුදු ගුණ නංවා ඇත්තේ මෙසේය.

"අප බුදුන්ගේ ගුණ කියෙමි.එකඟ සිත් ඇතිවැ අස මහරජ යි බුදුන්ගේ ගුණ කියන්නාහු අයං දෙව භගවා සම්මා සම්බුද්ධො අම්භාකං
අම්බවනෙ විහරති. මහතා හික්බු සංඝෙන සද්ධිං අඬිඬතෙළසෙහි හික්බු සතෙහි තං ඛො පනභගවන්තං ගොතමං එවං කළාණො කිත්ති සද්දො
අඬිඬගන්තො ඉති පි සො භගවා අරහං බුද්ධො
භගවාති තං දෙවො භගවන්තං පයිරූපාසති"¹¹

ජීවකතුමා මෙසේ බුදුන් වහන්සේගේ ගුණ ප්‍රකාශ කරත්ම අජාසත්ත රජතුමා ප්‍රීති ප්‍රමෝදයට පත්විය. දෙව් මිනිස් ආදී සත්ව ප්‍රජාව තුළ පැතිරුණු කිතුගොස් ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නව අරහාදී ගුණයන්ගෙන් යුක්ත බව මූලාශ්‍ර පාඨ උපයෝගී කර ගෙන ඉදිරිපත් කොට ඇත.

"රජු බුදුන්ගේ ගුණ අසත් අසත් සියල් සිරිරු පස්වනක් ප්‍රීතින් අතුරු නැතිවැ පිරි ගියේ. හේ එම විගස බුදුන් කරා යා යට්ටි මා වෙලේ බුදුන් කරා යන්නා හට"¹²

ජීවකගේ ප්‍රකාශයෙන් බුදුගුණ අසන අජාසත්ත රජතුමාගේ චිත්ත සන්තානයෙහි පහළ වූ ප්‍රමෝදය යට ජේදයෙන් ප්‍රකාශිතය. අනෙක් මිනිස්හු අනෙක් ශාස්තෘවරුන්ගේ ගුණ ගයන කල්හි අජාසත්ත රජුට එවැනි ප්‍රීති ප්‍රමෝදයක් නොවීය. එහෙත් දෙව් බඹ මිනිසුන්ට ප්‍රිය වූ ඒ සත්වයන් අතර කිතුගොස් පැතිර ඇති බුදුන් වහන්සේගේ ඒ ආධ්‍යාත්මික හා වෙනත් ගුණ ධර්ම පිළිබඳ අසන රජතුමා ඒ මොහොතෙහිම බුදුන් වහන්සේ කරා යාමට සිත් පහළ කරවීය. එසේම එහිදී අජාසත්ත රජතුමා ජීවකට ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදුන් වහන්සේ කරා යාමට "ඇතුන් සාදවයි" යනුවෙනි. උත්තමයන් කරා යන කල උත්තම යානයකින් යා යුතු යැයි අජාසත්ත රජතුමා ජීවකයන්ට ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදුන් වහන්සේගේ ඒ ගුණ ධර්මයන් පිළිබඳව ඇති වූ භක්තිය හා ගෞරවය ද පෙරදැරි කරගෙනය. පියා මරණයට පත් කළ අජාසත් රජතුමා පවා ඒ මහා කාරුණිකයන්ගේ ගුණ අසා පැහැද බුදුන් වහන්සේ දක්නට යෑමට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදු ගුණයෙහි අනන්තාපරිමාණ බල විශේෂය නිසාවෙනි. බුදුන් වහන්සේගේ තාදී ගුණය පිළිබඳව රජතුමාගේ පැහැදීම කතුවරයා ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙසේය.

"බුදු ගුණ අවිත්තය පරිදි මම් දැන් දන්මි. මාසේ බුදුනට අපරාධ කළ කෙනෙක් නම් නැති. මාමැ විසින් බුදුනගේ අක්වටා රජ මරණය ලද දෙවිදන්හු කියමන් ගෙනැ දුනුවායන් මෙහෙය විමි. නලාගිරි විහිදවිමි. මා නිසා දෙවිදන්හු ගල්කුළු වුහුටුයේ මෙසේ අපරාධ ඇති මට බුදුහු ප්‍රිය තෙපුල් කරන දැය. අහෝ යහපත බුදුහු පස්වැදැරුම් තාදී ගුණයෙහි පිහිටියාහ. මෙබදු ගුණ මුහුදු සඵරුන් තබා බැර සඵරුන් පිරිසෙස්සම්හයි සොම්නස්ව." ¹³

අජාසත්ත රජතුමා තමන් දෙවිදතුන්ගේ අවවාද පිළිගෙන බුදුන් වහන්සේට කළ අපරාධයන් පිළිබඳ ශෝකී වන බව ඔහුගේ ප්‍රකාශයෙන්ම ඉදිරිපත්කොට දක්වන්නට කතුවරයා පෙළඹී ඇත්තේ බුදුන් වහන්සේගේ අසාධාරණය වූ තත් ආධ්‍යාත්මික ගුණයන් පිළිබඳව පාඨකයාට මනා අවබෝධයක් ලබා දීමටය. එමතුද නොව එමගින් බුදුන් වහන්සේ කෙරෙහි පාඨක ජනතාව තුළ ශ්‍රද්ධා භක්තිය ජනිත කරවීමටය. මෙසේ බුදුන් වහන්සේට අපරාධ කළ තමා බුදුන් වහන්සේ හමු වීමට ගිය කල සෙනෙහැහි පියෙකු තම දරුවන්ට ආමන්ත්‍රණය කරන අයුරෙන් බුදුන් වහන්සේ අජාසත්ත රජුට ආමන්ත්‍රණය කළ අයුරු සිහිපත් කරන රජතුමා බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණයේ විශ්මයාව එළවයි. එමතුද නොව මෙවැනි ගුණයෙන් සපිරි ශාස්තාවරයෙකු සිටියදී ගුණ ඇතැයි දුර ශාස්තාවරුන් සෙවීමෙහි ශෝකී වන බවක් ද එයින් ප්‍රකාශිතය. කතුවරයා මෙහිදී "ගුණ මුහුදු" යන රූපාලංකාරයද අජාසත්ත රජුගේ මුවට නංවන්නේ උත්කෘෂ්ට බුදු ගුණයේ තරම කියා පෑමට වන.

බුදුන් වහන්සේ මරා බුද්ධත්වය ලබා ගන්නට දෙවිදන් තෙරුනට උපකාර කළ අජාසත්ත රජතුමාටත් බුදුන් වහන්සේ එක්ම මෙන් සිත පැතිර වූ සේක. අටලෝ දහමින් කම්පා නොවූ බුදුන් වහන්සේ තමනට අපරාධ කළවුන්ටද තමනට සංග්‍රහ කළවුන්ටද එකම මෙන් කරුණා ගුණයෙන් පිහිට වූ සේක. බුදුන් වහන්සේගේ ඒ තාදී ගුණය නිසා දෙවිලොව සුභ සිද්ධිය සිද්ධ කරගත් සත්වයින් බොහෝය. ඒ බුදු ගුණයෙහි තරම සිහිපත් කරන්නන්ට ද උතුම් අමාමභ නිවන් ලැබෙන්නේය. අජාසත් රජතුමාට බුදුන් වහන්සේ හමුවීමෙන් ලත් ප්‍රයෝජන කියා කතුවරයා බුදු ගුණයෙහි මහත්මයත්වය මනාව පැහැදිලි කරයි.

"මේ පියා මැරූ තැන් පටන් ගෙන රැ දහවල් නිදි නොලැබේ. බුදුන් කරා එළඹ මියුරු බස් ඇති දම් දෙසුම් ඇසූ තැන් පටන් ගෙන නිදි ලද. තුරුණුවන්ට මහත් සත්කාර කළේ. පුහුදුන් සැදැවතුන් කෙරෙහි මේ රජු හා සමයේ නැති අනාගතයේ විජිත ලෙසින් නම් පසේ බුදුව පිරිනිවෙයි." ¹⁴

බුදුන් වහන්සේ අජාසත්ත රජතුමා වෙත දැක් වූ ගුණ බෙලෙන් සුව නිදි ලද්දේය. රජු පුහුදුන් ජනයා අතර ශ්‍රද්ධා ගුණයෙන් අග්‍රස්ථානයට පත් වන සේ සිත් පැහැද විය. අනන්තරිය පාප කර්මයක් කළ ද අවසානයේ විජිතාවී නම් පසේ බුදුවැ පිරිනිවන් පෑමට ඉඩ සලසා දුන්නේ ද බුදුන් වහන්සේමය. මෙ උන්වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණයන්ගේ මහිමයයි.

බුදුන් වහන්සේගේ තාදී ගුණය මොනවට ඉස්මතු කොට දැක්වෙන වර්ණනයක් ලෙස අලවක දමන කථාව අගය කළ හැකිය. බුදුන් වහන්සේ ආලවකගේ හවනට වැඩ දම් දෙසන්නේ ඒ වෙලාවට අලවු

යකු පැමිණේ. විවිධ ප්‍රතිහාර්යයන් පැවද අලවු යකුගේ එම වික්‍රමයන් බුදුන් වහන්සේට වික්‍රම නොවීය. තම භවනෙන් පිටවීමටත් ඇතුළු වීමටත් තෙවරක් අණ කරයි. එම අණ පිළිගත් බුදුන් වහන්සේ සිව්වනුව තම අධිෂ්ඨාන බලයෙන් එහි රැදී සිටි සේක. මේ අවස්ථාව ඉතාමත් රසවත් නාට්‍යානුසාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට අමාවතුර කතු සමත් වී ඇත.

“මේ මහණ මෙහි විහාරයෙන් යුක්තයැ. මෝහට රෝස් උපදවා මෙහිත් තොරකොට පිවමැනවයි සිතා මහණ මා නො අනුදන් මාගේ භවනට වැද ගෙ හිමියක්හු සෙයින් අඹුන් මිනිස් පිරිස් මැද හුන්නෙහි මෙ මහණට යුක්ත නොවෙයි. අදත්තාදාන පරිභෝග මා ස්ත්‍රී සංසර්ගය ඉදින් තෝ මහණ දම් සිටියේ වීහි නම් නික්ම යා මහණ යි කිය. එකල්හි බුදුහු “යමෙක් තදවී නම් තදවැ විනය නො කොට හැක්ක. යම් සේ වණ්ඩ වූ බල්ලක්හු නාසායෙහි පිත් බුන්කල ප්‍රචණ්ඩ වේද මෙළෙක් වන්නා හා විනය වෙයි සිතා “ඉතා මැනවිය” ප්‍රිය තෙපුලෙන් උහුගේ තෙපුල් ගිවිස ගෙන් නික්මුණුහු”¹⁵

අලවු යකු කළ වික්‍රමයන් බුදුන් වහන්සේට කිසිදු උපද්‍රවයක් නොදීමට හේතුව උන්වහන්සේ සතු වූ මෙහි බලයයි. ඒ බව දත් අලවු යකු බුදුන් වහන්සේ වෙහෙසන්නට ගත් අනෙක් මගකදී බුදුන් වහන්සේගේ තාදී ගුණ පෙරට එයි. අදත්තාදානය, ස්ත්‍රී සංසර්ගයන්, මහණ වැන්නවුන්ට නොරිසි බව අලවු යකු ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදුන් වහන්සේගේ තත් බලය බිඳ දමන්නට වුවද එතුමන් කර ගැන්මට අලවු යකුට නොහැකි විය. බුදුන් වහන්සේගේ භවනට ඇතුළු වන්නේ රෝෂයෙන් පිරුණු අලවු යකුගේ සිතට සහනය සැලසීමේ උදාරතර කරුණායෙනි. එහෙත් අලවු යකු සිතන්නේ වෙනකකි. ඔහුගේ සිතුවිල්ල ගුරුළුගෝමීන් මෙසේ විස්තර කරයි.

“මේ මහණ කීකරුය. එක් තෙපුලෙන්ම නික්මින. මෙසේ සුවයෙන් නික්මෙන මහණු අකාරණයෙහි මම සියලු රැ යුද්ධ කෙරෙමි. මෙලෙක් සිත් ඇතිවැ නැවත සිති” “මෙ මහණ සුවච භාවයෙන් නික්මින හෝ ක්‍රෝධයෙන් නික්මින හෝ විමසුම මැනවයි සිතා එව මහණ යි කිය මේ මහණ සුවචය නික්මෙයි කී කලැ නික්මෙයි වද යි කී කල වද්දී මේ මහණහු සියලු රැ ඇවිදුවා ලෙඩ කොට”¹⁶

බුදුන් වහන්සේගේ ආභ්‍යාන්තරික ගුණ ධර්මයන් පිළිබඳ විමසීමක් කරන මේ අලවු යකු බුදුන් වහන්සේ ඇවිදුවා ලෙඩ කොට ජීවිතක්ෂයට පත් කරවීමට සිතීය. මේ වැනුමෙන් අපට පැහැදිලි වන්නේ ආලවක යක්ෂයාගේ මුච්ච නංවන වදන් තුළින් බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණ වැනුමකට කතුචරයා ඉඩ හසර ලබා ගෙන ඇති බවයි. අලවු යකු රෝෂයෙන් බුදුන් වහන්සේට බැණ වැදුනද ඒ එක් එක් වදනකුදු කම්පා නොවී මෙන් වඩා සිටීමට බුදුන් වහන්සේ කරුණික වූහ. අලවු යකු බුදුන් සරණ ගොස් අවසානයේ බුදුන් වහන්සේට ස්තොත්‍ර ගයන්නේය. එපමණකින් තතර නොවූ අලවු යකු සෝවාන් මාර්ගයට පිළිපන්නේ වන. බුදුන් වහන්සේට වෛර බැඳ දෙපයින් අල්වා පරසක්වල ගසමීයි කියා ආ යකු කෙරෙන් තෘප්තියකින් හෝ දොනම්නසකින් යුක්ත නොවී තාදී ගුණයෙන් බුදුන් වහන්සේ යුක්ත වූ බව ඒ ආලවක දමන කථාවෙන් මනා ලෙස නිරූපිතය. අලවු

යකු සෝවාන්ව කරන ස්තෝත්‍ර පාඨයන්ගෙන් බුදුන් වහන්සේගේ ඒ ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්මයන් මනාව විවරණය කෙරෙයි.

“බුදුහු මට වැඩ සඳහා අලවු නුවරට වැඩියහ. යම් තැනැත්ති දුන් දනැ එල මහත් වේද මම ඒ අද දන්මි”¹⁷

මේ අලවු යකු දමනය වීමෙන් පසු කළ ප්‍රකාශයයි. බුදුන් වහන්සේගේ අනන්තාපරිමාණ ගුණයෙන් ශාන්තිය ලබා ගත් අලවු යකුගේ සුඛ විභරණයෙහි තරම එම ප්‍රකාශයෙන් මනාව පැහැදිලි වේ. ඇවිදුවා විඩා කොට දෙපයින් අල්වා පරසක්වල ගසම් හයි කියූ අලවු යකුගේ මුවින් මෙවැන්නක් පිට වීමට බුදුන් වහන්සේ පෑ වෙනදු වික්‍රමයක් නැත. ඔහුට කරුණා ව උපදවා මෙන් පතුරවා දම් දෙසා සරණ සිල් පිහිට විය. ගුරුඵගෝමීන් මෙම වර්ණනා මාර්ගයෙන් ඒ අනන්තාපරිමාණ මුනිදුහුගේ ගුණ සංවර්ණනාවට මග පදා ගනී. එපමණක් ද නොව නාලාගිරි දමන කථාවේ දී වණ්ඩ වූ පරුෂ හස්ති රාජයාට මෙන් උපදවන අයුරු පහත වැනුමෙන් පෙනේ.

“බුදුහු නලාගිරි උදෙසා මෙන් පතුරුවා ඉතා මියුරු හඬ විහිද නලාගිරිය තා සොලොස් කළක් රා පොවා මත් කරන්නාවූ අනෙක්ක් හු ගන්නට කළාහු නොවෙති. මා ගන්නට කළාහු වෙති. අකාරණයෙහි කකුල් කලකුරුවා නොඇවිදු මොඹ එ යි වදාලහ.”¹⁸

රා මතින් යුතු නලාගිරි බුදුන් වහන්සේ වෙනුවෙන් මහ මගට එවීය. නලාගිරි ඇතුට බියේ දුවන එක් මවකගේ ඇකයෙන් වැටුණු දරුවාගේ දිවි තොර කරන්නට සැරසුණු කල්හි උතු කෙරේ මෙන් සිත් පෙර දැරුව මෙහෙ එවයි ඇමතිය. මදයෙන් මත් වූ වණ්ඩ හස්ති රාජයා දමනය කරන්නට බුදුන් වහන්සේ යොදා ගත් වෙනත් ක්‍රම උපායක් නැත. එකම මග වූයේ දශසහසි ලෝක ධාතුවෙහි සියලු සතුන්ගේ මෙන් බලය එකතු කොට බුදුන් වහන්සේගේ මෙන් බලය හා කිරා බැලුවද සම කළ නොහැකි වූ ඒ මෙන් බලය පැතිර වීම පමණෙකි.

“බුදුන් තෙදින් සිඳි ගිය සුරා මද ඇත්තේ අතබහා කන් පත් සලමින් ගොස් බුදුන් පා පිටබැස හොති”¹⁹

බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික බලයෙන් හා රූපශ්‍රීය බල මහිමයෙන් ඇතු දමාපු අයුරු කතුචරයා කියන්නේ එසේය. සංවර වූ සංයම වූ කීකරු වූ කුඩා ඇත් පොච්චකුගේ ස්වරූපය ඒ වර්ණනාවේ අත්තර්ගතය මහා මේසයක් ගර්ජනා කරමින් පෙරළෙන්නාසේ වූ මතැත්තෙම බුදු ගුණයෙන්ම ඇත් පොච්චකු වූ සැටි පාඨක සිත්හි චිත්‍රණය කරමින් කරනු ලබන බුදු ගුණ වර්ණනාව විශේෂයෙන්ම පාඨක සිත්හි හක්තිය හා ශ්‍රද්ධාව ජනනය කිරීමෙහිලා පොහොනා වර්ණනාවකි. ප්‍රතිඥා පාඨය නිරන්තර සිත්හි දැරූ අතපුත්තම ඒ බුදු ගුණ සංකේෂ්පයෙන් වැනුහ. පහත උද්ධෘත පාඨයෙන් ඒ බව තව දුරටත් පැහැදිලි වේ.

"අමාවතූරෙහි පළමුවන පරිච්ඡේදය බුද්ධත්වය සඳහා පැරැම් පිරු බෝධි සත්වයන්ගේ චරිත ලක්ෂණ දැක්වෙන ජාතක වස්තු රාශියක මාතෘකා පාඨ හඳුන්වන පිණිස ලියවුණකි. ඒ පරිච්ඡේදය ජාතක වස්තු අරඹයා සම්පාදිත අගනා සුවි පත්‍රයක් වැන්න. දෙවැන්නෙහි පටන් තුන්වන පරිච්ඡේදය අවසානය තෙක් දක්නට ලැබෙන්නේ සිද්ධාර්ථ කුමාර චරිතයද බුදු බව ලැබූ තැන් පටන් බුද්ධ චරිතයෙන් කොටස් ද කියනු පිණිස කරන ලද රමණීය වණිතයකි. නැවත නැවත කියවිය හැකි සේ ලියවුණු මෙතරම් අගනා බුද්ධ චරිත වණිතයක් ගුත්තිල කාව්‍යයෙහි හැර අනික් සිංහල පොතක නොදක්නට ලැබේ. සිව්වන පරිච්ඡේදයෙහි පටන් අවසානය තෙක් පසළොස් පරිච්ඡේදයකින් වණිතා කරන ලද්දේ බුදුන් වහන්සේගේ ගුණ නුවණ, බුද්ධිය, කරුණාව, මෛත්‍රීය, නිර්භයභාවය, වාදයෙහි හුරු බව යනාදි චරිතාංගයන් හෙළි කෙරෙන වෘත්තාන්ත සමූහයකි."²⁰

අමාවතූර කතුවරයා බුදුන් වහන්සේගේ ආධ්‍යාත්මික ගුණ වර්ණනා කළ අයුරු ඉහත තොරතුරුවලින් පෙනේ. කතුවරයාගේ ඒ වර්ණනා මාර්ගයේදී තමාගේ ප්‍රතිඥා පාඨය අමතක නොකළ බැවින් වැඩි විස්තර ඇතුළත් කොට නැත. ඉතා කෙටි වැනුම් නියරක් යොදා ගත්තද ගුරුළුගේමින් අමාවතූරෙහි බුදුන් වහන්සේගේ යම් ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්මයක් ධ්වනිත කරවිය හැකිනම් ඒ සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථා ලබා ගෙන ඇත. ආලාවක දමන කථාව ඒ සඳහා නිදසුනකි. බුදුන් වහන්සේ මෙන්නා කරුණාදී ගුණ ධර්මයන් ද අටලෝ දහමින් කම්පා නොවීමේ තාදී ගුණය ද විරියය හා අධිෂ්ඨානය වැනි විවිධ ගුණ ධර්මයන් ද එක් ම කතාවකින් දක්වා ඇත. මේ අනුව අපට තීරණය කළ හැකි වන්නේ ගුරුළුගේමින් තම ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණයටත් වස්තු විෂයටත් ගැළපෙන සේ අනන්තාපරිමාණ බුදුගුණ ගැන ප්‍රකාශ කර ඇති බවයි. දීර්ඝ විස්තර වර්ණනාවන් නැතත් අමාවතූර වර්ණනා රීතිය පාඨක ජනයාගේ සිත් සතන් තුළ බුදුන් වහන්සේ හා උන් වහන්සේගේ ඒ උදාරතර ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්මයන් කෙරෙහි පහදවැලීමෙහි සමත්ය. අමාවතූර කතුවරයාගේ ප්‍රතිඥා පාඨය අනුව දීඪ විස්තර වණිතා ග්‍රන්ථයෙන් බලාපොරොත්තු විය නොහැකිය. නොවියත් හුදී ජනත් හා සැබෙවින් යන පද්දවය ග්‍රන්ථයේ මේ සංක්ෂිප්තතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම උදෙසා යොදන ලද්දකි. "ආදී" ශබ්දයෙන් කථා නාමිකව දැක්වීම තුළින් කතුවරයා බලාපොරොත්තු වූයේ මේ සංක්ෂිප්තතාවයි. විද්‍යාවකුචරිතීන් මෙන් ගුරුළුගේමින් හතා වනා බුදු ගුණ බුදු බණ කීම ප්‍රගුණ කළේ නොවේ. වචන වලින් උපරිම ප්‍රයෝජන ගැනීම ගුරුළුගේමින්ගේ සිරිත විය. අනවශ්‍ය වණිතායෙන් පාඨකයා වෙහෙසට පත් කළේ නැත. කෙටි රීතියක් යොදා ගත්තද වැනුමට අඩු වචන ප්‍රමාණයක් යොදා ගත්තද ඒ කීවා වූ කෙටි රීතියෙන් අර්ථ උද්දීප්තියට හානියක් වූයේ නැත.

එමතුද අමාවතූරට වස්තු විෂය වූයේ පුරිසදම්ම සාරථී පද වණිතා බැවින් බුදුගුණ වැඩි වණිතාවකට මග පාදා ගැනීමට අවස්ථාවක් නොවිය. බුදුන් වහන්සේ අදාන්තයන් දමනය කළ ආකාරයත් ඒ සඳහා යොදා ගත් ක්‍රමවේදයත් තුළ බුදු ගුණ වැනීමට තිබූ ඉඩ ප්‍රස්ථා අල්පය. සීමිත වචන ප්‍රමාණයෙකින් අසීමිත අර්ථෝද්දීපනය කළා සේම ලද සීමිත අවස්ථාවෙන් බුදු බණ උපරිමයෙන් කීමටද කතුවරයා පසුබට නොවීය. කතුවරයාගේ සැබෙවි රීතිය ග්‍රන්ථයේ සෑම අවස්ථාවෙන්ම ප්‍රකට වූ බැවින් බුදු ගුණ වැනුමට අඩු අවස්ථාවක් උදා කර ගත්තේ යැයි කතුවරයාට දෝෂාරෝපණය කළ

හැකි නොවේ. කවර අවස්ථාවක්, සිද්ධියක් වර්තමානයට යොදා ගත්තද එහි ඊතිය සැබවි ඊතිය බව අමතක කළ යුතු නොවේ.

ආන්තික සටහන්

-
- 1 අමාවතුර, (සංස්) :- වැලිවිටියේ, සෝරන හිමි, 1972, අභය ප්‍රකාශකයෝ, ගල්කිස්ස, පි. අ. 212.
 - 2 අමරවංශ හිමි, කොත්මලේ, සිංහල සාහිත්‍ය ලතා, 2000, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ 10. පි. අ. 49.
 - 3 අමාවතුර, (සංස්):- ශ්‍රී ලංකා ප්‍රාචීන භාෂෝපාකර සමාගම, 2004. පි. අ. 112.
 - 4 අමාවතුර:- (සංස්) :- වැලිවිටියේ, සෝරන හිමි, 1972, අභය ප්‍රකාශකයෝ, ගල්කිස්ස, පි. අ. 01.
 - 5 වික්‍රමසිංහ මාර්ටින්, සිංහල සාහිත්‍යයේ නැගීම, 2008, සී/ස, සරස පෞද්ගලික සමාගම, රාජගිරිය, පි. අ. 88.
 - 6 කුලසූරිය, ආනන්ද, සිංහල සාහිත්‍ය 1, 1999, විසිදුනු ප්‍රකාශකයෝ, බොරැස්ගමුව, පි.අ. 158.
 - 7 අමරවංශ හිමි, කොත්මලේ, සිංහල සාහිත්‍ය ලතා, 2000, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ. පි.අ.51.
 - 8 අමාවතුර, (සංස්) :- වැලිවිටියේ, සෝරන හිමි, 1972, දීපානි මුද්‍රණාලය, නුගේගොඩ, පි.අ. 211-212.
 - 9 එම, පි.අ. 21.
 - 10 එම ,පි. අ.23.
 - 11 එම , පි.අ.73.
 - 12 එම , පි.අ.80.
 - 13 එම , පි.අ.84.
 - 14 එම , පි.අ.87.
 - 15 එම , පි.අ.173.
 - 16 එම , පි.අ.173.
 - 17 එම , පි.අ.174.
 - 18 එම , පි.අ.164.
 - 19 එම , පි.අ.164.
 - 20 වික්‍රමසිංහ, මාර්ටින්, සිංහල සාහිත්‍යයේ නැගීම, 2008, සී/ස, සරස පෞද්ගලික සමාගම, රාජගිරිය. පි. අ. 95.

පූජ්‍ය ආචාර්ය කනංගමුවේ රාහුල හිමි
භාෂා අධ්‍යයනාංශය
භාෂා හා සංස්කෘතික අධ්‍යයන පීඨය
ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය
අනුරාධපුර.

E- mail :- k.rahula25@gmail.com